



ULUSLARARASI KORUMA VE GEÇİCİ KORUMA

Dr.Öğr.Üyesi Barış TEKSOY



TÜRK HUKUKUNDA ULUSLARARASI KORUMA ÇEŞİTLERİ

Kişinin, yaşadığı ya da vatandaşı olduğu ülkenin sağlamadığı/sağlayamadığı ulusal korumayı ikame eden, uluslararası hukuktan kaynaklanan koruma

- 1) Mülteci
- 2) Şartlı Mülteci
- 3) İkincil Koruma



Mülteci ve Şartlı Mülteci

- YUKK m.61: Mülteci
1951 BM Sözleşmesinin mülteci tanımı + Avrupa ülkelerinde meydana gelen olaylar nedeniyle kaynaklanmak şartı
- YUKK m.62: Şartlı Mülteci
1951 BM Sözleşmesinin mülteci tanımı + Avrupa ülkeleri dışında meydana gelen olaylar nedeniyle kaynaklanmak şartı

Mültecilerin Hukukî Durumuna İlişkin Sözleşme'ye Göre Mülteci (BM-Cenevre-1951)

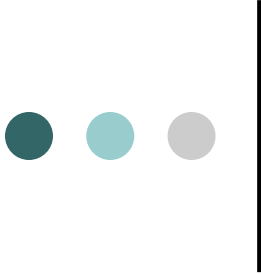
- “İrki, dini, uyrukluğu, belli bir sosyal gruba ait oluşu veya siyasal düşünceleri yüzünden zulme uğrayacağı yolunda haklı korkuları olması nedeniyle;
Uyruđu olduğu ülkenin (veya uyrukluğu yoksa, mutad olarak oturduğu ülkenin) dışında bulunan ve;
Uyrukluđunda olduğu ülkenin korumasından yararlanamayan veya bu korkuları yüzünden yararlanmak istemeyen veya uyrukluğu yoksa, daha önce mutad olarak oturduğu ülkeye dönemeyen veya dönmek istemeyen kişi”



Mültecilerin Hukukî Durumuna İlişkin Sözleşme'ye Göre Mülteci (BM-Cenevre-1951)

Tanımın unsurları:

- Zulme uğramaktan haklı nedenlerle korkma
- Zulüm korkusunun ırk, din, uyrukluk, belirli bir sosyal gruba ait olma veya siyasî düşünceden kaynaklanması
- Ülkesi dışında bulunma
- Ülkesinin korumasından yoksun olma/yararlanmak istememe, ülkesine geri dönememe/dönmek istememe



İkincil (Tamamlayıcı) Koruma (YUKK m. 63)

Mülteci veya şartlı mülteci olamayan, fakat menşe ülkesine veya ikamet ülkesine geri gönderildiği takdirde;

- Ölüm cezasına mahkum olacak veya ölüm cezası infaz edilecek,
- İşkenceye, insanlık dışı ya da onur kırıcı ceza veya muameleye maruz kalacak,
- Uluslararası veya ülke genelindeki silahlı çatışma durumlarında, ayırım gözetmeyen şiddet hareketleri nedeniyle şahsına yönelik ciddi tehditle karşılaşacak,

Bu nedenlerle ulusal korumadan yararlanmayan/ yararlanmak istemeyen



Uluslararası Korumanın Sağladığı Haklar

- İkamet izninden muafiyet (şartlı mülteci ve ikincil koruma için, kamu düzeni veya kamu güvenliği nedeniyle belirli bir ilde ikamet zorunluluğu getirilebilir.)
- Mültecilere Seyahat Belgesi, Şartlı Mülteci ve İkincil Koruma'ya Yabancılara Mahsus Damgalı Pasaport
- Aile Birleşimi: Aile İkamet İznine başvuru imkânı (şartlı mültecilere tanınmamıştır)
- Çalışma izninden muafiyet: Şartlı mültecilere tanınmamıştır, bunlar uluslararası koruma başvurusu tarihinden 6 ay sonra çalışma iznine başvurabilirler.

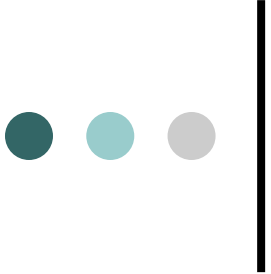


Uluslararası Korumanın Sağladığı Haklar

- Sosyal yardım ve hizmetlere erişim hakkı
- Genel Sağlık Sigortası'ndan yararlanma hakkı
- Kabul ve Barınma Merkezleri'nden yararlanma hakkı
- Kendisi veya aile üyeleri için ilköğretim ve ortaöğretim hizmetlerinden yararlanma hakkı
- Gönüllü geri dönüş desteğinden yararlanma hakkı



GEÇİCİ KORUMA

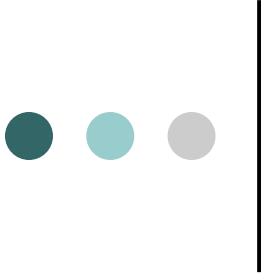


Geçici Koruma (YUKK m. 91 + Geçici Koruma Yönetmeliği)

“Ülkesinden ayrılmaya zorlanmış, ayrıldığı ülkeye geri dönemeyen, acil ve geçici koruma bulmak amacıyla kitlesele olarak sınırlarımıza gelen veya sınırlarımızı geçen yabancılar”

(!) “veya bu kitlesele akın döneminde bireysel olarak” Yönetmelik m.3/1-f ve m.7/1 ile yasal tanım genişletilmiştir.

- Toplu (kitlesele) sığınma halleri için söz konusudur. Olağanüstü hallerde, bireysel olarak uluslararası koruma sağlamanın imkânsızlaştığı durumlarda, geçici (sürelil) olarak sağlanan, bir kolektif koruma aracıdır.



Geçici Koruma (YUKK m. 91 + Geçici Koruma Yönetmeliği)

- Uluslararası hukuktan kaynaklanan bir zorunluluğa dayanmaz.
- Türk hukuku bakımından uluslararası koruma statüsü sağlamaz.
- “Geçici korumanın uygulandığı süre içinde, geçici koruma kapsamındaki yabancıların bireysel uluslararası koruma başvuruları, geçici koruma tedbirlerinin etkin şekilde uygulanabilmesi amacıyla işleme konulmaz.” (Yönetmelik m.16)
- Türk hukukunda geçici koruma kararı, İçişleri Bakanlığı'nın teklifi üzerine, Cumhurbaşkanı tarafından verilir.

Geçici Koruma (YUKK m. 91 + Geçici Koruma Yönetmeliği)

Yönetmelik Geçici Madde 1/1:

“*28/4/2011 tarihinden itibaren* Suriye Arap Cumhuriyeti’nde meydana gelen olaylar sebebiyle geçici koruma amacıyla Suriye Arap Cumhuriyeti’nden *kitleysel veya bireysel olarak* sınırlarımıza gelen veya sınırlarımızı geçen Suriye Arap Cumhuriyeti *vatandaşları ile vatansızlar ve mülteciler*, uluslararası koruma başvurusunda bulunmuş olsalar dahi geçici koruma altına alınırlar. Geçici korumanın uygulandığı süre içinde, bireysel uluslararası koruma başvuruları işleme konulmaz.”



Geçici Korumanın Sağladığı Haklar

- Geçici Koruma Kimlik Belgesi
- Ülkede kalış hakkı: Geçici Barınma Merkezi veya kamu düzeni/kamu güvenliği/kamu sağlığı açısından sakınca yoksa belirlenen illerde kalabilirler.
- Sağlık hizmetlerinden yararlanma hakkı (özel prosedür ve sınırlandırmalar vardır, masraflar AFAD tarafından karşılanır)
- Eğitim hizmetlerine erişim hakkı: Okul öncesi, ilköğretim, ortaöğretim, dil eğitimi, meslek edindirme, beceri ve hobi kursları
- 6 ay sonra, çalışma iznine başvurma hakkı/ mevsimlik tarım ve hayvancılık işlerinde çalışma izni muafiyeti